
Tvil, tro og tillit

I Bibelen er tvil noe annet enn for eksempel å stille kritiske spørsmål. Jesus sier vi skal ha tro som et barn, men barn stiller jo en masse spørsmål selv om de har en enkel tro. Ordspråkene 14,15 sier også at det er "den enfoldige" som "tror hvert ord". Tvil presenteres heller ikke som en direkte kontrast til tro. Det er til og med mulig å ha vanstro samtidig som tro, selv om det lingvistisk sett er det motsatte av tro.¹ "Jeg tror, hjelp meg i min vanstro!"², sier faren til den besatte gutten. Og når Jesus sier til Tomas: "Vær ikke vanstro, men troende!"³ så betydde jo ikke det at Tomas ikke hadde noen form for tro på Jesus selv om han hadde vanskeligheter med å tro på hans oppstandelse. Inntrykket er at man kan ha både tvil og vanstro samtidig som tro.

Så hva er da tvil? Og er tvil ønskelig?

Det kan kanskje være nyttig å begynne med å definere hva tro er. En oppsummering av hvordan ordet brukes i Bibelen gir oss denne definisjonen: *En rasjonell overbevisning om at noe er sant, som gjør at du kan ha til tillit til det.*⁴ Da blir det ikke like overraskende at det flere steder i Bibelen ikke er vanstro eller tvil som står som en motsetning til tro, men faktisk frykt.⁵ Når Jesus stiller stormen spør han disiplene: "Hvorfor er dere så redde? Har dere ennå ingen tro?"⁶ Når Jairus' datter dør før de kommer fram, sier Jesus til Jairus: "Frykt ikke, bare tro!"⁷ Og på skjærtorsdag sier han til disiplene: "La ikke hjertet bli grepet av angst. Tro på Gud og tro på meg!"⁸

I disse utsagnene kan det ikke dreie seg om å tro at Gud finnes eller at Jesus lever. De var alle jøder som trodde på Gud, og Jesus stod jo levende foran dem da han sa dette. Det han ber dem om er å *ha tillit* til ham og stole på ham - og ikke la omstendighetene skremme dem.⁹ Frykt er forbundet med tvil for eksempel da Peter gikk på vannet og ble redd "da han så hvor hardt det blåste". Det var da han begynte å synke. Jesus sier da: "Du lite troende - hvorfor tvilte du?"¹⁰ Fordi han ble redd, begynte han å tvile på at Jesus var sterkere enn omstendighetene. Tvil i Bibelen kan da kanskje defineres som en form for mistillit, ofte forbundet med frykt.

Men andre ting enn frykt kan nok også føre til tvil, som for eksempel hos Abraham. Han ble rettferdiggjort fordi han trodde på Guds løfte om en arving¹¹ da han var ca. 85 år gammel.¹² Omtrent 14 år senere, da han var 99,¹³ skjønner han at Gud faktisk mente at Sara skulle være mor til denne sønnen og at det derfor ikke var Ismael det var snakk om. Da reagerer han slik, han som kalles "alle troendes far"¹⁴:

Da kastet Abraham seg til jorden og lo. Han sa i sitt hjerte: «Kan en som er hundre år gammel, få barn? Og kan Sara føde, hun som er nitti år gammel?»¹⁵

Men selv om Abraham ler og tydeligvis tviler, får han bare en ironisk irettesettelse i at han skal kalle sønnen for Isak, som betyr "han ler". Og Paulus sier om Abraham:

Da alt håp var ute, *trodde* han med håp, at han skulle bli far til mange folkeslag, etter det som var sagt: «Slik skal din slekt bli.» Han *ble ikke svak i troen* og var ikke opptatt av sin egen kropp som allerede var utlevd, siden han snart var hundre år. Heller ikke var han opptatt av Saras døde morsliv. Han *tvilte ikke i vantro* på Guds løfte, men han *ble styrket i troen* idet han ga Gud ære. Og han var *helt overbevist* om at det Han hadde lovt, det var Han også i stand til å gjøre.¹⁶

Hvordan kan Paulus omtale Abraham slik? Ett poeng ser ut til å være at Abraham 14 år tidligere hadde trodd på Guds løfte og på det tidspunktet blitt rettferdiggjort ved tro. Denne senere episoden hadde ikke innflytelse på hans posisjon foran Gud. Han var fortsatt rettferdiggjort ved tro selv om han tvilte senere. Et annet poeng er at selv om han nølte¹⁷ med å tro på dette, ettersom det gikk imot all fornuft og erfaring, unngikk han å bli en skeptiker som mistet all tro på Gud.¹⁸ Så når Paulus sier at Abraham “*tvilte ikke i vantro*”, så virker det som at han i stedet ‘*tvilte i tro*’.

Paulus sier at Abraham “*ble styrket i troen idet han ga Gud ære*”. Dette ser ut til å bety at han enten ble sterk i troen *samtidig som* han ga Gud ære,¹⁹ eller at han ble sterk i troen *fordi* han ga Gud ære.²⁰ Dette er faktisk det motsatte av hva menneskeheten gjorde i Rom 1,21:²¹ “For enda de kjente Gud, æret eller takket de ham ikke som Gud.” Dette førte til at de i ble “*tomme i sine tanker, og deres uforstandige hjerter ble formørket*”. Siden det å ikke gi ære til Gud førte til at menneskeheten ble uforstandig, så kanskje det å gi ære til Gud fører til at vi vokser i tro slik at vi kan forstå.²² Vi kan da si at å gi Gud ære selv om vi tviler er en form for å ha tillit til ham selv om vi ikke forstår alt.

Tvil som mistillit og skepsis mot Gud er selvsagt ikke ønskelig. Om en slik mistillit er forbundet med en form for frykt, kan det være bra å få hjelp med frykten framfor å fokusere på tvilen. Om det er andre ting som gjør at vi tviler, er altså det viktigste at vi ikke lar det føre til en mistillit til Gud. For eksempel går det an å stole på at han er rettferdig og god og vet hva han driver med selv om det noen ganger ikke virker slik. Det handler om å stole på at Gud holder, og “*bevisst betro oss til Jesus midt i vantroen*”²³.

“Det handler ikke så mye om hvor sterk tro vi har, men om hvem vi tror på - altså hvem vi stoler på. Som det har blitt sagt: Du kan ha en sterk tro på et sviktende fly, men det kommer til å kræsje til tross for din sterke tro fordi det ikke er et troverdig fly. Du kan ha liten tro på et solid fly, akkurat nok til å få deg ombord, og det er alt som trengs for å få deg dit du skal. Det er ikke din tro, men hva du tror på, som er viktigst.”²⁴

¹ Det greske ordet for tro er 'pistis', mens vantro er 'apistia', altså med den greske nektelsen 'a'.

² Mark 9,24

³ Joh 20,27

⁴ Packer, J.I., "Faith" i: Elwell, W.A. (red.): *Evangelical Dictionary of Theology* (Grand Rapids: Baker Academic, 2001) s. 431-434.

⁵ Bayer, H.F., *A Theology of Mark. The Dynamic Between Christology and Authentic Discipleship*. (Phillipsburg: P&R Publishing Company, 2012) s. 107.

⁶ Mark 4,40

⁷ Mark 5,36

⁸ Joh 14,1

⁹ Feinberg, J.S., "Doubt, Religious" i: Elwell, W.A. (red.): *Evangelical Dictionary of Theology* (Grand Rapids: Baker Academic, 2001) s. 355-356.

¹⁰ Matt 14,30-31

¹¹ 1 Mos 15,6

¹² 1 Mos 16,16

¹³ 1 Mos 17,1

¹⁴ Gal 3,7

¹⁵ 1 Mos 17,17

¹⁶ Rom 4,18-21

¹⁷ De to mest brukte greske ordene for 'tvile' i NT (distazo og diakrino) kan også bety 'nøle', som i Apg 10,20.

¹⁸ Moo, D.J., *The Epistle to the Romans* (Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1996) s. 284-285.

¹⁹ Moo, *ibid*, s. 286

²⁰ Wallace, D.B., *A Note on Romans 4.20: Paul and the ordo sanctificationis*. (<http://danielbwallace.com/2015/12/15/a-note-on-romans-4-20-paul-and-the-ordo-sanctificationis/>)

²¹ Moo, *The Epistle to the Romans*, s. 286

²² Wallace, D.B., *A Note on Romans 4.20*

²³ Bayer, *A Theology of Mark*, s. 106

²⁴ Cole, S.J., *The Problem of Doubt (Luke 1:18-25)*. (<http://bible.org/seriespage/lesson-3-problem-doubt-luke-118-25>)